

Briselē, 2025. gada 17. oktobrī
(OR. en)

14203/25

MAMA 247	COHOM 152
MED 77	JAI 1476
CFSP/PESC 1493	MIGR 383
COPS 509	COTER 173
WTO 93	TRANS 477
ENV 1051	EMPL 445
ENER 537	DIGIT 202
ECOFIN 1367	EDUC 390
DEVGEN 182	POLMAR 62

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 17. oktobris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: JOIN(2025) 26 final

Temats: KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI
Vidusjūras reģiona pakts
Kopīga jūra, kopīgs pakts, kopīga nākotne

Pielikumā ir pievienots dokuments JOIN(2025) 26 final.

Pielikumā: JOIN(2025) 26 final

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 16.10.2025.
JOIN(2025) 26 final

**KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Vidusjūras reģiona pakts
Kopīga jūra, kopīgs pakts, kopīga nākotne**

1. IEVADS

Eiropas Savienībai (ES) un partnervalstīm visā Vidusjūras dienvidu reģionā¹ ir kopīgas iespējas, problēmas un pienākumi: tā ir **mūsu kopīgā Vidusjūras telpa**. Mēs strādājam partnerībā, lai Vidusjūras reģions būtu stabils un pārticīgs.

Kopš **Barselonas procesa**² izveides 1995. gadā viens no ES stratēģiskajiem mērķiem ir izveidot kopīgu miera un labklājības telpu Vidusjūras reģionā. Pamatojoties uz esošo iestāžu un sadarbības formātu kopumu, **2021. gada programma Vidusjūras reģionam un tās ekonomikas un investīciju plāns** (EIP)³ ir nodrošinājis papildu stimulu, EIP ietvaros mobilizējot ES kopējo finansējumu dienvidu kaimiņreģionam aptuveni 6 miljardu EUR apmērā un tādējādi piesaistot aptuveni 27 miljardus EUR investīcijās vairākiem konkrētiem pamatprojektiem.

Ieceļot pirmo **Vidusjūras telpas komisāri**, kas strādā ciešā sadarbībā ar **Eiropas Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos**, tika apliecināts ES mērķis pastiprināt savus centienus un īstenot mērķtiecīgāku pieeju Vidusjūras reģionam.

Vidusjūras reģiona pakts (“pakts”) atspoguļo šo stratēģisko mērķi. Mēs vēlamies stiprināt šīs attiecības un panākt **ciešāku integrāciju kopējā Vidusjūras telpā**. Pakta mērķis ir panākt paradigmas maiņu, kas ir nepieciešama, lai pilnībā izmantotu mūsu partnerības potenciālu un veidotu sadarbību, kuras pamatā ir līdzatbildības un līdzradīšanas principi.

Vidusjūras reģions atrodas trīs kontinentu – Eiropas, Āfrikas un Āzijas – krustpunktā, un tas ir būtisks tilts ekonomiskām partnerattiecībām, kultūras apmaiņai un dialogam starp šiem dažādajiem reģioniem. Pašreizējais globālais un reģionālais ģeopolitiskais konteksts liek veidot ciešākas politiskās attiecības un stiprināt partnerattiecības. Konkrētāk, Gazā notiekošā kara ietekme atbalsojas Tuvajos Austrumos un ārpus tiem, izraisot lielāku nedrošību un nestabilitāti. Nesenā vienošanās par Gazas konflikta izbeigšanu ir vēsturisks pagrieziena punkts un sniedz Izraēlai, Palestīnai un plašākam reģionam iespēju veidot uzticamu politisko ceļu uz ilgstošu mieru un drošību, pamatojoties uz divu valstu risinājumu. Lai gan tūlītēja ES prioritāte ir nodrošināt pietiekamu humāno palīdzību Gazā, ES sniegs papildu ieguldījumu, atbalstot Palestīniešu pašpārvaldes pārvaldību un reformu, finansējot Gazas atjaunošanu, arī sasaucot Palestīnas līdzekļu devēju grupu, un stiprinot ES KDAP misiju klātbūtni.

Nesenie konflikti un nemieri, arī Libānā, Sīrijā, Jemenā un Irānā, ir vēl vairāk saasinājuši spriedzi, kas ietekmē jūras drošību un starptautisko tirdzniecību. Vidusjūras reģions saskaras arī ar Āfrikas nedrošības un nestabilitātes radīto plašāko ietekmi, it īpaši kaimiņos esošajā Sāhelas reģionā, kas Ziemeļāfrikas valstīm ir stratēģiski svarīgs. Arī Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ietekmē šo reģionu, it īpaši attiecībā uz pārtikas nodrošinājumu.

Pakts ir iespēja pārveidot mūsu svarīgās attiecības un pastiprināt mūsu apņemšanos veicināt mieru, drošību un daudzpusējo noteikumus balstīto starptautisko kārtību, sniedzot skaidru politisko signālu par partnerību pasaules mērogā.

¹ Vidusjūras dienvidu reģionā ir 10 dienvidu kaimiņreģiona partnervalstis: Alžīrija, Ēģipte, Izraēla, Jordānija, Libāna, Lībija, Maroka, Palestīna*, Sīrija un Tunisija.

* Šis nosaukums nav uzskatāms par Palestīnas valsts atzīšanu, un tas neskar dalībvalstu individuālo nostāju šajā jautājumā.

² Barselonas deklarācija un Eiropas un Vidusjūras reģiona partnerattiecības | EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2.

Ar paktu tiks izveidots **praktisks sadarbības satvars**, kurā spēcīga politiskā apņemšanās ir apvienota ar augšupēju pieeju, īstenojot kopīgas iniciatīvas prioritārās politikas jomās, kas ir svarīgas visām pusēm. Šīs iniciatīvas var sniegt taustāmus rezultātus visu vecumu cilvēkiem, it īpaši jauniešiem, sievietēm, mazajiem uzņēmumiem un uzņēmējiem. Pakts veicinās reģionālā un vietējā līmeņa sadarbību kopējā Vidusjūras telpā. Reģionā notiekošās sociālās un ekonomiskās pārmaiņas paver plašas iespējas sadarbībai, kas var dot labumu cilvēkiem. Arī klimata, vides un drošības problēmu kopīga risināšana var palīdzēt veidot un vēl vairāk stiprināt reģiona noturību, vienlaikus pārorientējot mūsu partnerību uz nākotnes nozarēm. Pakts ir iespēja virzīt centienus uz jomām, kurām var būt **ilgstoša un pārveidojoša ietekme** uz plašāku reģionu un visu pasauli.

Pakts ir tapis **plašā apspriešanās procesā** ar 10 Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm, ES dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Reģionu komiteju, kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis, ANO aģentūrām un citām starptautiskām organizācijām. Ņemot vērā pakta kā starpvaldību struktūras unikālo sastāvu, kurā ietilpst visas ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstis, **Savienība Vidusjūrai (UfM)** tajā ir bijusi cieši iesaistīta. Arī **Annas Lindes fondam (ALF)** ir bijusi svarīga loma šajā apspriešanās procesā.

Apspriešanās notika arī ar plašu ieinteresēto personu loku, kas pārstāv dažādas pilsoniskās sabiedrības daļas, to skaitā ekonomikas, kultūras un sociālās jomas dalībniekus, akadēmiskās aprindas un domnīcas. Īpaša uzmanība tika pievērsta reģionālajai un vietējai dimensijai, ņemot vērā arī to, ka tām būs liela nozīme pakta īstenošanā. Jaunieši tika cieši iesaistīti šajās apspriedēs, izmantojot vairākus pasākumus, it īpaši **ES un Vidusjūras reģiona valstu jaunatnes dialogu**.

Šo apspriežu rezultāti tika pārrunāti 2025. gada 14. jūlija **ES un dienvidu kaimiņreģiona ministru sanāksmē**, kurā 10 Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstis un ES dalībvalstis apliecināja savu vēlmi pragmatiski sadarboties, lai īstenotu gaidāmā pakta konkrētās iniciatīvas un darbības.

Laika gaitā pakta darbības joma var tikt **paplašināta arī ārpus Vidusjūras dienvidu reģiona**, veidojot sinerģiju ar citām ES iniciatīvām. Vajadzības gadījumā tiks pētīta un veicināta dalība pasākumos, kas ir savstarpēji un stratēģiski svarīgi Persijas līča partnervalstīm, kaimiņos esošajām Subsahāras Āfrikas valstīm, īpaši Mauritānijai un Senegālai, Turcijai, kā arī Rietumbalkānu partnervalstīm un Melnās jūras partnervalstīm⁴. Tiks īstenota arī sadarbība ar **reģionālām organizācijām** – Āfrikas Savienību, Arābu valstu līgu un Persijas līča sadarbības padomi.

Pakts veicinās **trīspusējas sadarbības** turpmāku pastiprināšanu, **it īpaši ar Persijas līča partnervalstīm**. Šī sadarbība ir ļoti svarīga, jo šīs valstis ir nozīmīgs tilts starp Eiropu, Āziju un Āfriku un tām var būt būtiska loma politisko, ekonomisko, attīstības un humāno problēmu risināšanā Vidusjūras dienvidu reģionā un it īpaši Tuvajos Austrumos. Daudzas pakta prioritārās jomas sakrīt ar prioritātēm, kas noteiktas ES kopīgajā paziņojumā par stratēģisku

⁴ Eiropas Savienības stratēģiskā pieeja Melnās jūras reģionam, JOIN(2025) 135.

partnerību ar Persijas līča valstīm⁵, it īpaši attiecībā uz zaļo pārkārtošanos, tirdzniecību, transportu, reģionālo stabilitāti un globālo drošību.

2. PAKTA TRĪS PĪLĀRI

Pakts iezīmē sākumu procesam, kas pēc būtības ir atvērts un rada **praktisku sadarbības satvaru**, kura pamatā ir trīs pīlāri.

- I. **Cilvēki: pārmaiņu, savienotības un inovācijas dzinējspēks**
- II. **Spēcīgāka, ilgtspējīgāka un integrētāka ekonomika**
- III. **Drošība, sagatavotība un migrācijas pārvaldība**

Šie trīs pīlāri ir **savstarpēji cieši saistīti**. Katrs no tiem ietver sākotnēju jaunu un īstenojamu iniciatīvu kopumu, kā arī priekšlikumus **paplašināt esošās darbības**, kurām var būt pārveidojoša ietekme un kuras var radīt pievienoto vērtību. Pakta pamatā ir **elastīguma princips**, kas ļaus partneriem daudzveidīgi piedalīties dažādu iniciatīvu īstenošanā.

Pakta **pamatā būs esošās iniciatīvas**, to skaitā Ekonomikas un investīciju plāns, asociācijas nolīgumi, partnerības prioritātes, stratēģiskās un visaptverošās partnerības, citi reģionālās sadarbības satvari, kā arī dalībvalstu stratēģijas⁶.

Visi attiecīgie ES finanšu instrumenti tiks mobilizēti, lai atbalstītu pakta īstenošanu, kas ir saskaņots ar *NDICI* – “Eiropa pasaulē”⁷, stratēģijas *Global Gateway* un nākotnes programmas “Eiropa pasaulē”⁸ prioritātēm. Lai maksimāli palielinātu darbību ietekmi un sinerģiju, tiks veicināta ES dalībvalstu un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstu iesaiste. Izmantojot Eiropas komandas pieeju, tiks izmantots arī ES dalībvalstu finanšu iestāžu, starptautisko finanšu iestāžu (SFI)⁹ un privātā sektora finansējums, lai radītu iespējas cilvēkiem un uzņēmumiem.

ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstis strādās pie tā, lai tiktu ievērotas cilvēktiesības, labas pārvaldības principi un pamatbrīvības saskaņā ar Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam. Tās vienlaikus veicinās **dzimumu līdztiesību, nediskriminēšanu un personu ar invaliditāti tiesības**. Šie principi būs pamatā iniciatīvu īstenošanai, un tiem ir būtiska nozīme dinamiskas pilsoniskās sabiedrības uzturēšanā un veselīgākas un labvēlīgākas uzņēmējdarbības vides veicināšanā.

I. Cilvēki – pārmaiņu, savienotības un inovācijas dzinējspēks

Kopīgās Vidusjūras telpas pamatā ir iedzīvotāji – tā ir kopīga kultūras, vēstures un cilvēciskā telpa. Cilvēcisku attiecību veidošana rada tiltus, kas veicina savstarpēju sapratni un sniedz izaugsmes un attīstības iespējas, radot stabilitāti un pastiprinot priekšrocības, ko sniedz sadarbība.

⁵ JOIN(2022) 13.

⁶ Arī *Mattei* plāns Āfrikai un saistītais Romas process.

⁷ Regula (ES) 2021/947.

⁸ [ES budžets 2028.–2034. gadam](#).

⁹ It īpaši Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB).

Kamēr Eiropas Savienība saskaras ar lejupejošām demogrāfiskajām tendencēm, ko ietekmē liels paredzamais mūža ilgums un dzimstības samazināšanās, Vidusjūras reģiona dienvidu daļa pieredz sociālu, ekonomisku un demogrāfisku spiedienu. Pakts paver iespēju ieguldīt izglītībā, prasmēs, cirkulārajā migrācijā un iztikas nodrošināšanā¹⁰. Izglītībai ir skaidra un pierādīta ietekme uz attīstību un ekonomikas izaugsmi. Lai gan Vidusjūras dienvidu reģiona jaunieši vēlas iegūt **augstāko izglītību un profesionālo apmācību**, zemāki absolvēšanas rādītāji¹¹, nevienmērīga kvalifikāciju atzīšana un ierobežota mobilitāte, kā arī darba un uzņēmējdarbības iespējas rada šķēršļus viņu piekļuvei pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai valsts, reģionālajos un starptautiskajos darba tirgos¹².

Ieguldot cilvēkos, **atbalstot viņu izvēli izglītības, izaugsmes un mobilitātes jomā**, pakts palīdzēs stiprināt kultūras, akadēmiskās, sociālās un ekonomiskās saites, kas sadarbību starp ES un Vidusjūras dienvidu reģionu padarīs vēl spēcīgāku un noturīgāku.

1.1. Augstākā izglītība, profesionālā apmācība, prasmju pilnveidošana, pētniecība un inovācija

Saskaņā ar prasmju savienību¹³ pakts atbalstīs **prasmju pilnveidošanu un piekļuvi darba tirgiem**, izmantojot izglītību un profesionālo apmācību. Sadarbības veidošana ar iestādēm un privāto sektoru kopējā Vidusjūras telpā būs vērsta uz to, lai šo reģionu pozicionētu kā starptautiskas izglītības, inovācijas, pētniecības un izstrādes centru, tā sekmējot noturību un atjaunošanu. Šajā sakarā liela nozīme būs universitātēm, izglītības un apmācības iestādēm, pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūrām, nozarēm, fondiem un kultūras jomas pārstāvjiem.

Pakta pamatā būs ministru līmeņa politiskais dialogs par augstāko izglītību, kā arī sekmīgā sadarbība ar Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem programmas *Erasmus+* ietvaros, lai kopējā Vidusjūras telpā radītu integrētāku un iekļaujošāku augstākās izglītības un prasmju pilnveidošanas vidi, arī atklājot **jauno Vidusjūras reģiona augstākās izglītības platformu**.

Turklāt izglītības jomā var noderēt paaudžu vienlīdzība, kas piedāvā iespēju apvienot jauniešu enerģiju ar vecāko paaudžu pieredzi, pārvēršot vecuma daudzveidību par kopīgu inovācijas un kohēzijas spēku.

¹⁰ JRC143548. Dati liecina, ka aptuveni trīs desmitgažu laikā Vidusjūras dienvidu reģionā notiks pāreja uz līdzīgām demogrāfiskajām tendencēm, kādas pašlaik ir vērojamas ES. Patlaban lielākajā daļā Vidusjūras dienvidu reģiona valstu darbības vecuma iedzīvotāju attiecība pret vecāka gadagājuma cilvēkiem (vecumā virs 65 gadiem) ir 12–15:1. Tomēr paredzams, ka līdz 2060. gadam šī attiecība būs samazinājusies līdz aptuveni 5:1, kas ir nedaudz virs Eiropas Savienībā novērotā līmeņa. Šo pārmaiņu rezultātā būs jāmaina ekonomikas izaugsmes modeļi – paļaušanos uz pieaugošu darbaspēku aizstājot ar koncentrēšanos uz darba ražīguma palielināšanu.

¹¹ JRC143548. Terciārās izglītības pirmā grāda programmās (*ISCED 6 un 7*) vidējais bruto absolventu īpatsvars sešās Vidusjūras dienvidu reģiona valstīs, par kurām ir pieejami dati, ir 32,7 %, savukārt ES vidējais rādītājs ir 44,1 %.

¹² Vidusjūras dienvidu reģiona valstīs ekonomiski aktīvo iedzīvotāju (t. i., nodarbināto personu vai aktīvu darba meklētāju) līmenis darbības vecuma iedzīvotāju vidū ir mazāks par 50 %, un sieviešu vidū tas ir tikai 30 %. Savukārt ES tas ir gandrīz 75 %. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju līmenis darbības vecuma iedzīvotāju vidū, 15–65 gadi, 2023. gads, *Eurostat*.

¹³ COM(2025) 90.

Augstākā izglītība, prasmes, pētniecība un inovācija

Šī iniciatīva radīs integrētāku un iekļaujošāku augstākās izglītības un prasmju vidi, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot Vidusjūras universitāti**, kas būs iestāde ar universitātes pilsētiņām kopējā Vidusjūras telpā un kas piedāvās humanitāro zinātņu, dabaszinātņu un tehnisko zinātņu programmas. Tās pamatā būs reģiona augstākās izglītības iestāžu un Eiropas universitāšu alianšu pieredze, izmantojot un papildinot esošās spēju veidošanas darbības, kas paredzētas programmā *Erasmus+*. Šī universitāte iekļaujošā veidā veicinās personāla un studentu apmaiņu izraudzītās reģiona universitātēs un uzņēmējdarbības skolās, un tās mērķis būs izstrādāt kopīgas mācību programmas, kopīgus grādus, kā arī citus pasākumus izglītības jomā, piemēram, vasaras skolas un kopīgas mikro kvalifikācijas;
- **uzlabot studentu un personāla mobilitāti augstākās izglītības jomā** saskaņā ar programmu *Erasmus+*, kā arī veicināt **pētnieku mobilitāti** programmas “Apvārsnis Eiropa” Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosaukto darbību ietvaros;
- **izveidot un turpināt attīstīt inovācijas un pētniecības centrus**, kas apvieno universitātes un privāto sektoru, lai uzlabotu zināšanu un tehnoloģiju nodošanu, iesaistot novatorus, jaunuzņēmumus un investorus;
- **izveidot Vidusjūras reģiona zinātnes diplomātijas centru**, lai savienotu zinātni un politiku un apmācītu diplomātiskos un tehniskos darbiniekus pārrobežu sarunās, kopīgu projektu izstrādē un uz pierādījumiem balstītās politiskajās konsultācijās;
- **atbalstīt starppaaudžu mentorēšanas programmas**, lai nodrošinātu zināšanu un pieredzes apmaiņu ar jauniešiem.

Lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju uz darba tirgiem un to iekšienē un uzlabotu konkurētspēju, ir būtiski **pārvarēt plaisu starp izglītību un profesionālo apmācību**, no vienas puses, un **vienlīdzīgām un pienācīgām nodarbinātības iespējām**, no otras puses. Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un dzimumu nodarbinātības atšķirības novēršana ir būtiska, lai atraisītu ekonomikas un sabiedrības potenciālu visā kopējā Vidusjūras telpā. **Darbaspēka migrācijas ceļu** paplašināšana starp ES un Vidusjūras dienvidu reģionu, arī sezonas darbiniekiem, joprojām ir ļoti svarīga, lai saskaņotu piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgos un veicinātu ekonomikas izaugsmi¹⁴.

¹⁴ JRC143548. Migrācija labvēlīgi ietekmē Vidusjūras dienvidu reģiona valstu labklājību un mazina spiedienu uz darba tirgu ES. Studijas Eiropas Savienībā kļūst par arvien nozīmīgāku iemeslu, kura dēļ dienvidu kaimiņvalstu valstspiederīgie ienāk ES darba tirgū.

Prasmju un kvalifikācijas nepietiekamības novēršana darba tirgos

Šīs iniciatīvas mērķis būs palīdzēt darba ņēmējiem Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīs netraucēti pāriet uz reģionālajiem, valstu un starptautiskajiem darba tirgiem. Tā aptvers dažādas nodarbināmības jomas, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **paplašināt esošās tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības (TPIA) ekosistēmas**, ko panāk, saskaņojot profesionālo apmācību ar darba tirgus vajadzībām, lai aptvertu savstarpējo interešu nozares, arī lauksaimniecības, pārtikas pārstrādes, digitālo, kultūras un inovatīvā tūrisma nozari;
- **atbalstīt tādu shēmu izstrādi, kuru pamatā ir Garantijas jauniešiem¹⁵ valstu plāni**, kas pielāgoti reģionālajam un vietējam kontekstam, lai nodrošinātu to, ka jaunieši atrod iespējas darba tirgos;
- **izveidot Vidusjūras reģiona prasmju izsekotāju**, lai dokumentētu prasmes, ko apguvuši ES vai partnervalstu projektu atbalsta saņēmēji. Vidusjūras reģiona prasmju izsekotājs atvieglos prasmju atzīšanu un pārnesamību un uzlabos starptautiskās un cirkulārās mobilitātes iespējas saskaņā ar esošajām programmām un iniciatīvām¹⁶. Tas veicinās talantu partnerības;
- **uzlabot kvalitatīvu mācekļu un darba vidē balstītu mācību modeļus**, it īpaši veicinot Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstu dalību Eiropas Mācekļu aliansē.

1.2. Kultūra, sports un tūrisms

Vidusjūras reģiona **materiālais un nemateriālais kultūras un dabas mantojums** ir iespaidīgi daudzveidīgs. Vidusjūras dienvidu reģionā ir vairāk nekā 60 *UNESCO* pasaules mantojuma objektu un dinamiska mūsdienu arhitektūras un mākslinieciskā aina¹⁷, kas ir spēcīgs apliecinājums mūsu kopīgajām saknēm un pamats turpmākai sadarbībai, izmantojot kultūru, ilgtspējīgu kultūrtūrisma, arī pārtikas tradīcijas¹⁸, izglītību un mantojumā balstītu attīstību.

Kultūras objektiem un iestādēm, kā arī muzejiem vajadzētu būt kam vairāk par izstāžu norises vietām, – tiem jāfunkcionē kā pārmaiņu, ekonomikas attīstības un iekļaujošas izaugsmes virzītājspēkiem ar potenciālu veicināt pilsētu, piekrastes un lauku teritoriju atjaunošanu un atdzīvināšanu. Sadarbība ar publisko un privāto sektoru un vietējiem un starptautiskiem līdzekļu devējiem un fondiem ir būtiska, lai atraisītu to potenciālu. Veicinot ilgtspējīgu tūrisma un mantojuma objektu pārvaldību, reģioni var nodrošināt, ka to mantojums kļūst par ilgstošu ekonomisko un sociālo ieguvumu avotu. Mākslas, kultūras un dabas mantojuma aizsardzība pret izlaupīšanu un nelikumīgu tirdzniecību (un laikmetīgo mākslinieku tiesību aizsardzība) joprojām ir savstarpēju interešu jomas.

¹⁵ [The reinforced Youth Guarantee, Eiropas Komisija.](#)

¹⁶ Piemēram, *Erasmus+*, “Apvārtnis Eiropa”, *PRIMA*, *THAMM+*, mobilitātes partnerības mehānisma programmas, *Medusa* savienojamības tīkls un *ETF* Vidusjūras reģiona prasmju observatorijas atbalsts.

¹⁷ [UNESCO Pasaules mantojuma centrs – Pasaules mantojuma saraksts.](#)

¹⁸ Arī, iespējams, paplašinot [AfrIPI – starptautiskās sadarbības projektu.](#)

Kultūras mantojuma objekti un muzeji var kļūt par **pārdomu un dialoga telpu, kas atvērta dažādām kopienām**, tādējādi piedāvājot iespējas kultūras noturības un kohēzijas veicināšanai. **Māksla, mūzika, tradicionālā māksla, amatniecība un kino spēj** veicināt savstarpēju sapratni, daudzveidību, iekļaušanu un sociālekonomisko attīstību. Pakts veicinās darbības, arī augsta līmeņa dialoga uzsākšanu par sadarbību kultūras jomā, kurās liela uzmanība tiks pievērsta arī kultūras mantojumam.

Ieguldījumi sportā stiprina kohēziju, palīdz pārvarēt sociālās atšķirības un veicina iekļaušanu. Tie ne tikai sniedz veselības un ekonomiskos ieguvumus, bet arī ievērojami palīdz iesaistīt jauniešus un veicināt piederības izjūtu. Gaidāmie svarīgie sporta pasākumi¹⁹, kas apvieno visa reģiona valstis, piedāvā daudzsološas reģionālās sadarbības un ilgtspējīgas savienojamības iespējas un palīdz veicināt līdztiesību un nediskriminēšanu.

Reliģiju dialoga padziļināšana veicina savstarpēju sapratni un miermīlīgu sadarbību, kuras mērķis ir risināt kopīgas problēmas.

Balstoties uz pieredzi, kas gūta no programmām *Erasmus+*, “Radošā Eiropa” un “Apvārsnis Eiropa”, paktā tiks izskatītas iespējas vēl vairāk uzlabot sadarbību, pamatojoties uz esošajām ES iniciatīvām pētniecības, kultūras, jaunatnes un sporta jomā.

Eiropas un Vidusjūras reģiona iniciatīva kultūras, sporta un tūrisma jomā

Šī iniciatīva atbalstīs daudzpusēju ieinteresēto personu tīklu, ko veido publiskais un privātais sektors, pilsoniskā sabiedrība, fondi, tūrisma operatori un universitātes un kura mērķis būs popularizēt kultūras mantojumu, radošo industriju, kultūras tūrismu un sportu, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **aizsargāt un kultūras mantojumu un celt tā vērtību:**
 - **izveidot īpašu mehānismu Vidusjūras reģiona kultūras mantojuma aizsardzībai un atbalstīšanai**, apvienojot publiskos un privātos resursus;
 - **izveidot Vidusjūras reģiona kultūras stratēģiju**, lai stiprinātu kopīgo Vidusjūras kultūras telpu;
 - **paplašināt vienoto Eiropas kultūras mantojuma datu telpu**, to attiecinot arī uz Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm, lai veicinātu digitalizāciju un saglabātu to kultūras mantojumu;
- **izveidot sadarbīgu digitālo platformu *CulturIT***, lai veicinātu kultūras pasākumu piemeklēšanu;
- **nodrošināt dalību nozīmīgos kultūras pasākumos un uzlabot mākslinieku un citu kultūras darbinieku rezidences**, arī izmantojot reģionālus talantu tīklus;
- **nodrošināt dalību pasākumos, kas saistīti ar kampaņu *#BeActive* un Eiropas Sporta nedēļu**, lai palielinātu informētību par sporta priekšrocībām fiziskajai un mentālajai veselībai;
- **sadarboties ar Vidusjūras reģiona spēlēm**, lai vēl vairāk palielinātu šā pasākuma, kam ir spēcīgas tradīcijas, atpazīstamību, it īpaši jauniešu vidū, un lai popularizētu

¹⁹ Piemēram, Vidusjūras spēles un 2030. gada Pasaules kausa izcīņa.

sporta priekšrocības un labvēlīgo ietekmi uz stereotipu apkarošanu un iekļautības veicināšanu.

1.3. Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana pilsoniskajai sabiedrībai, jauniešiem un vietējām kopienām

Pilsoniskā sabiedrība un vietējās kopienas ļoti labi izprot reālo situāciju lokālajā līmenī. To darbs – atbalsts vietējām kopienām sociālo un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā, izpratnes vairošanā par būtiskākajām sabiedrības problēmām, demokrātiskās līdzdalības veicināšanā, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm un jauniešiem un digitālās prasmes atbalstīšanā – veido iekļaujošāku sabiedrību. Tām ir arī liela nozīme neaizsargātu grupu, to skaitā personu ar invaliditāti, situācijas uzlabošanā.

Aktīva pilsoniskā sabiedrība, kam ir nodrošinātas pilnvērtīgas iespējas, kopā ar parlamentiem un publiskajām iestādēm var veicināt vietējā līmeņa dialogu un nodrošināt labāku politikas izstrādi un īstenošanu iedzīvotāju labā. Plaukstoša **mediju vide** lielā mērā nodrošina atvērtu un iekļaujošu diskusiju telpu. Ar integrētām un līdzdalīgām pieejām veicinot attīstību reģionālā un vietējā līmenī, var panākt līdzsvarotu izaugsmi gan pilsētās, gan lauku apvidos.

Pakts pastiprinās centienus veicināt pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgu vidi un palīdzēs vietējām kopienām veidot spējas, kas tām ļaus efektīvi pildīt savus uzdevumus.

Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana pilsoniskajai sabiedrībai, jauniešiem un vietējām kopienām

Iniciatīvas mērķis būs atbalstīt dinamisku pilsonisko sabiedrību un vietējās kopienas, jo tie ir attīstības un sociālās kohēzijas virzītājspēki. Tā nodrošinās pilnvērtīgas iespējas galvenajām ieinteresētajām personām, kas var konkrēti atbalstīt savas kopienas, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot Vidusjūras reģiona jaunatnes parlamentāro asambleju**, lai apkopotu jauniešu viedokli un pienesumu;
- **atbalstīt Vidusjūras reģiona pilsoniskā dienesta izveidi**, izveidojot platformu, kas paredzēta, lai Vidusjūras reģiona jauniešiem nodrošinātu piekļuvi dažādām brīvprātīgā darba iespējām gan viņu pašu valstīs, gan visā reģionā. Šī iniciatīva būs balstīta uz brīvprātīgā darba iniciatīvām un papildinās citas mobilitātes iniciatīvas, veicinot dziļāku savstarpējo sapratni starp jauniešiem kopējā Vidusjūras telpā;
- **nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sieviešu vadītām organizācijām, kam ir liela ietekme uz savām kopienām**, proti, aktīvi iesaistot tās iniciatīvu izstrādē un īstenošanā dažādās nozarēs, piemēram, prasmju pilnveidošanā, augstākajā izglītībā un uzņēmējdarbības atbalstīšanā. Šīs darbības pamatā būs arī pieredze, kas gūta, atbalstot sieviešu vadītus jaunuzņēmumus, it īpaši lauku un attālos apvidos;
- **stiprināt atbalstu mediju organizācijām**, veicinot spēju veidošanas iniciatīvas, nodrošinot iespējas sadarbības projektiem un veicinot pieredzes apmaiņu. Šī darbība stiprinās mūsu pašreizējo sadarbību, kuras mērķis ir atbalstīt jaunus līderus reģionā;

- **uzlabot sadarbības mehānismu vietējā līmenī**, kā iedvesmu izmantojot Pilsētas mēru pakta pieeju, lai veicinātu sociālo iekļaušanu vietējā un pašvaldību līmenī attiecībā uz visu vecumu iedzīvotājiem, arī neaizsargātā situācijā esošiem cilvēkiem.

II. Spēcīgāka, ilgtspējīgāka un integrētāka ekonomika

Dziļākas tirdzniecības attiecības un ekonomiskā integrācija palīdz nodrošināt stabilitāti un ekonomikas noturību. ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm ir spēcīgas un ilgstošas ekonomiskās saites un milzīgs potenciāls vēl vairāk palielināt tirgu ekonomisko integrāciju visā reģionā, lai nodrošinātu ilgtspējīgu izaugsmi un darba iespējas. Mūsu ekonomikas reģioni ir savstarpēji papildinoši un var sniegt būtiskus savstarpējus ieguvumus.

Pakta panākumi būs atkarīgi arī no spējas plašā mērogā piesaistīt publiskās un privātās investīcijas. Stratēģija *Global Gateway*²⁰ **Vidusjūras reģionā** var veicināt viedas, tīras un drošas investīcijas digitālajā, enerģētikas, ūdensapgādes noturības, inovatīvas lauksaimniecības un transporta nozarē, vienlaikus stiprinot veselības, izglītības un pētniecības sistēmas saskaņā ar ES tīras rūpniecības kursu²¹.

2.1. Tirdzniecības un investīciju iespējas

ES ir dienvidu kaimiņreģiona pirmā tirdzniecības partnere (2024. gadā tā veidoja 41 % no reģiona preču tirdzniecības ar pasauli). Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstis bieži norāda, ka ir jāattīsta vērtības ķēdes, kā arī jāpiesaista un jā saglabā lielāks tiešo investīciju apjoms. Tajā pašā laikā tirdzniecībai un investīcijām ir vajadzīga paredzama vide, makroekonomikas stabilitāte, regulējuma konverģence un vienlīdzīgi konkurences apstākļi publiskajam un privātajam sektoram.

Reģions sniedz ievērojamas ekonomiskās un tirdzniecības iespējas, kuru pamatā ir tā cilvēkkapitāls, konkurētspējīgas atjaunīgās enerģijas un transporta izmaksas un digitālās pārkaršošanās paātrināšanās. Globālās tirdzniecības pārstrukturēšana paver jaunas iespējas, jo Vidusjūras dienvidu reģionam var būt nozīmīga loma piegādes ķēžu dažādošanā. Pamatojoties uz divpusējām partnerībām, pakts palīdzēs pastiprināt kopīgo darbu, kura mērķis ir veidot stabilu ekonomikas vidi, veicināt ilgtspējīgu tirdzniecību un investīcijas un **vēl vairāk integrēt piegādes ķēdes**, arī veselības un lauksaimniecības nozarē, kā arī tīrās enerģijas un tehnoloģiju jomā, kas ir svarīga kopējās Vidusjūras telpas konkurētspējas un dekarbonizācijas izredžu uzlabošanā. Pakts stiprinās sadarbību kritiski svarīgo izejvielu jomā, lai nodrošinātu noturīgas, pārredzamas un ilgtspējīgas piegādes ķēdes svarīgākajās nozarēs, piemēram, mēslošanas līdzekļu jomā.

²⁰ JOIN(2021) 30.

²¹ COM(2025) 85.

Tirdzniecības un investīciju attiecību modernizācija un stiprināšana iekļaujošākai, noturīgākai un ilgtspējīgākai izaugsmei

Šīs iniciatīvas mērķis ir izmantot **esošo tirdzniecības nolīgumu**²² potenciālu un iesaistīties jaunās iniciatīvās, lai stiprinātu ekonomisko integrāciju, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **atbalstīt divpusējo tirdzniecības attiecību modernizāciju elastīgākā un mērķtiecīgākā veidā**, izmantojot jaunus iesaistes veidus svarīgākajās savstarpējo interešu nozarēs un vienlaikus nodrošinot, ka tiek efektīvi īstenota apņemšanās likvidēt ar tarifiem nesaistītus tirdzniecības šķēršļus, lai palielinātu paredzamību un vairotu investoru uzticēšanos;
- **izskatīt iespēju slēgt ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanas nolīgumus** ar ieinteresētajiem partneriem, lai piesaistītu ārvalstu tiešos ieguldījumus (ĀTI).

Iniciatīva veicinās un piesaistīs **investīcijas**, kas paredzētas inovātikas un digitālas ekonomikas atbalstīšanai un piegādes ķēdes integrācijas uzlabošanai, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **uzlabot uzņēmējdarbības un investīciju vidi un regulējuma konvergenci un vienkāršot muitas procedūras**, arī sniedzot tehnisko palīdzību, lai atbalstītu ekonomikas reformas partnervalstīs²³;
- **paplašināt valstu un tematisko investīciju platformas**, apvienojot privāto sektoru, SFI un valstu finanšu iestādes.

2.2. Jaunuzņēmumu ekosistēmu izmantošana

Neraugoties uz daudzām strukturālām problēmām, Vidusjūras dienvidu reģions ir piedzīvojis uzņēmējdarbības pieaugumu, ko veicina jauni un tehnoloģiski lietpratīgi iedzīvotāji un pieaugoša investoru interese. **Vietējā līmenī – gan pilsētu, gan lauku apvidos – notiek pakāpeniska ekonomikas dažādošana un strukturāla pārveide**, radot jaunas iespējas attīstīt valsts un reģionālās vērtību ķēdes un vienlaikus palielinot ekonomikas integrācijas papildināmību. Lai pilnībā izmantotu šo potenciālu, ir būtiski atbalstīt vietējo ražošanu un uzņēmumus, arī lauksaimniecības nozarē. Tādēļ būs sīkāk jāizpēta, cik lielā mērā vietējā sociālā uzņēmējdarbība un alternatīvi uzņēmējdarbības modeļi veicina iekļaujošas un ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmi.

²² Tie ietver Konvenciju par Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu preferenciāliem izcelsmes noteikumiem.

²³ Attiecīgā gadījumā arī saistībā ar ES makrofinansiālo palīdzību.

StartUp4Med

Šī iniciatīva atraisīs jaunuzņēmumu, mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu (MMVU)²⁴ izaugsmes un darbvietu radīšanas potenciālu, sniedzot iespējas paplašināt ekonomisko līdzdalību, it īpaši jauniešiem un sievietēm. Tā izveidos saiknes ar esošajiem nozaru mehānismiem²⁵ un pieskaņosies ES jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu stratēģijai²⁶. Tas tiks panākts, izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot reģionālu jaunuzņēmumu atbalsta mehānismu**, lai uzlabotu piekļuvi finansējumam un investīciju piesaisti. Izmantojot Eiropas komandas pieeju, Eiropas finanšu iestādes tiks mobilizētas apvienojumā ar alternatīviem finansēšanas kanāliem, piemēram, goda aizdevumiem, kolektīvo finansēšanu un apvienoto finansējumu²⁷;
- **izveidot programmu “Atvērts uzņēmējdarbībai”**, kas paredzēta privātajam sektoram, lai apzinātu problemātiskās jomas un veicinātu juridisko un regulatīvo vienkāršošanu;
- **izstrādāt politikas instrumentu kopumu**, lai veicinātu MMVU formalizāciju, arī izmantojot vienkāršotas administratīvās procedūras, finansiālus stimulus un sociālās aizsardzības faktoros. Neoficiāli mikrouzņēmēji gūs labumu no mērķtiecīga atbalsta, piemēram, apmācības, juridiskās palīdzības un prasmju sertifikācijas.

2.3. Digitālā infrastruktūra un kiberdrošība

Digitālā un mākslīgā intelekta (MI) revolūcija pārveido ekonomiku un sabiedrību. Pastāv spēcīgs stimuls veidot partnerattiecības šajā jomā, lai atraisītu digitālo, datu un MI risinājumu potenciālu nolūkā uzlabot mūsu ekonomikas un sabiedrības konkurētspēju un efektivitāti, vienlaikus arī garantējot drošību, suverenitāti un saskaņotību ar pamatvērtībām, cilvēktiesībām un labas pārvaldības principiem.

Patiesa starpsavienojamība, izmantojot drošu un uzticamu digitālo infrastruktūru visā Vidusjūras reģionā, ir svarīgs mērķis ne tikai tādēļ, lai tuvinātu mūsu ekonomikas reģionus un iedzīvotājus, bet arī palielinātu kopīgo drošību un netraucētu saziņu. Datu plūsmām ir būtiska nozīme ekonomikas un sabiedrības attīstībā, un tās pavērs jaunas iespējas cilvēkiem, uzņēmumiem un organizācijām visā Vidusjūras reģionā.

Šajā kontekstā aizvien ir ļoti svarīgi uzlabot piekļuvi tiešsaistes sabiedriskajiem pakalpojumiem, ierosināt e-pārvaldības un digitālās publiskās infrastruktūras (DPI) risinājumus, nostiprināt kritisko infrastruktūru, uzlabot digitālo pārvaldību un regulējumu un aizsargāt digitālās tiesības.

²⁴ Saskaņā ar Pasaules Bankas statistiku MMVU Vidusjūras dienvidu reģionā veido 90 % no kopējā uzņēmumu skaita un nodrošina divas trešdaļas no IKP un 75 % no nodarbinātības.

²⁵ Platforma *BlueInvest* ir atvērta inovatīviem zilās ekonomikas jaunuzņēmumiem un tehnoloģiju MVU no Vidusjūras reģiona.

²⁶ COM(2025) 270.

²⁷ Reģionālais jaunuzņēmumu mehānisms varētu izmantot Eiropas Inovācijas padomes (EIP) riska kapitāla fonda pieredzi, lai atbalstītu Eiropas dziļo tehnoloģiju inovāciju, it īpaši tajās reģiona valstīs, kas ir pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” asociētās valstis un kas jau gūst labumu no tās.

Atvērto datu un informācijas pieejamība ES īpašumā esošajās kosmosa sistēmās, piemēram, *Copernicus*, ko nodrošina digitālā infrastruktūra, var veicināt uzņēmējdarbības iespēju palielināšanos reģionā.

Tehnoloģisko uzņēmumu piedāvājums integrētai digitālai ekonomikai un datu ekonomikai

Iniciatīvas mērķis ir nākt klajā ar piedāvājumu tehnoloģiskajiem uzņēmumiem Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīs²⁸, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **atbalstīt drošas un uzticamas digitālās infrastruktūras izvēršanu zemūdens kabeļu sistēmu, 5G tīklu, lauku platjoslas savienojamības un datu centru infrastruktūras jomās, rīkojoties šādi:**
 - savienojot visas ieinteresētās reģiona valstis ar zemūdens kabeļu sistēmām, piemēram, *Medusa* un *Blue-Raman*, ko potenciāli varētu attiecināt arī uz Persijas līča partnervalstīm. Tas veicinās drošu un netraucētu datu apmaiņu, arī izmantojot starpsavienojumus ar esošajām iniciatīvām, piemēram, ES, Āfrikas un Indijas digitālo koridoru, savienojot to arī ar *IMEC* un *T-MED*;
 - piedāvājot tehnisku un finansiālu atbalstu drošu un uzticamu 5G tīklu un datu centru izvēršanai reģionā, kur tiek iesaistītas SFI, ES un valstu finanšu iestādes saskaņā ar 5G rīkkopu²⁹, ko nodrošina uzticami piegādātāji;
- **sākt reģionālās telesakaru jaudas palielināšanas programmas un izpētīt ieinteresēto Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstu potenciālu attiecībā uz pienācīgu telesakaru satvaru, ieskaitot sadarbību viesabonēšanas jomā;**
- **balstoties uz ES digitālās inovācijas centru un ES MI fabriku³⁰ modeli, paātrināt MI ekosistēmu izveidi, arī MI un datu infrastruktūras izvēršanu un atbalstu universitātēm, MVU, rūpniecībai un jaunuzņēmumiem, lai tie izstrādātu un piemērotu MI dažādās nozarēs, piemēram, ražošanā, veselības aprūpē, lauksaimniecībā vai klimata jomā;**
- **dalīties ar zināšanām un konkrētiem e-pārvaldības risinājumiem digitālās identifikācijas un DPI jomā, rīkojoties šādi:**
 - izmantojot atklātā pirmkoda uzticamības pakalpojumus, digitālo identitāti un drošus un datu aizsardzības principiem atbilstošus DPI risinājumus;
 - vienkāršojot pārrobežu pārvaldību un uzņēmumu saziņu, vienlaikus veicinot arī iedzīvotāju mobilitāti;
- **palielināt tehnisko apmaiņu un sadarbību kiberdrošības jomā, arī lai atbalstītu spēju atklāt kiberdrošības apdraudējumus un incidentus, sagatavoties tiem un reaģēt uz tiem.**

2.4. Investīcijas atjaunīgajā enerģijā un tīrās tehnoloģijās

²⁸ Saskaņā ar ES starptautisko digitālo stratēģiju, JOIN(2025) 140.

²⁹ [ES 5G kiberdrošības rīkkopa](#).

³⁰ [AI Factories | Shaping Europe's digital future](#).

Vidusjūras reģions ir **klīmata pārmaiņu un bioloģiskās daudzveidības “karstais punkts”**, ko apdraud arvien pieaugošās **vides problēmas un noslogojums**. Paktā tiks izklāstīta **kopīga programma, kā atrisīt Vidusjūras dienvidu reģiona atjaunīgās enerģijas potenciālu un panākt trīskāršu ieguvumu**: paātrināt reģionālo dekarbonizāciju, uzlabot enerģētisko drošību un palielināt rūpniecības konkurētspēju. **Pāreja uz efektīvu, uzticamu un ilgtspējīgu enerģētikas modeli ir būtiska šim reģionam**. Saskaņā ar tīras rūpniecības kursu resursefektīva aprites ekonomika, arī atjaunīgās enerģijas attīstība un tīro tehnoloģiju ražošana, sniedz ievērojamus sociālekonomiskus ieguvumus un piesaista ĀTI. Šie mērķi tiks sasniegti Vidusjūras reģiona valstu enerģētikas un tīro tehnoloģiju sadarbības iniciatīvas kontekstā, izmantojot elastīgas un modernizētas divpusējās tirdzniecības sistēmas un jaunus iesaistes veidus, piemēram, ilgtspējīgu investīciju veicināšanas nolīgumus un partnerības tīras tirdzniecības un investīciju jomā. To veicinās ar arī ciešāka sadarbība ar Persijas līča partnervalstīm, kā arī ar Subsahāras Āfriku.

Vidusjūras reģiona valstu enerģētikas un tīro tehnoloģiju sadarbības iniciatīva (T-MED)

Šī iniciatīva atbalstīs savstarpēji izdevīgu Vidusjūras reģiona valstu sadarbību, veicinot iekšzemes enerģētikas pārkārtošanu un tīro tehnoloģiju attīstību Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīs, vienlaikus radot ekonomiskas iespējas un veicinot atjaunīgās enerģijas tirdzniecību un rūpnieciskās partnerības visā reģionā, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot T-MED investīciju platformu**, kas tiks izmantota kā koordinācijas instruments, lai izstrādātu tādu projektu plūsmu, kuri attiecas uz atjaunīgās enerģijas ražošanu, tīklu infrastruktūru, kas ietver arī vietējos pārvades un sadales tīklus Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīs, un tīro tehnoloģiju ražošanu un kuri ir saistīti ar kopēju interešu projektiem, kas noteikti saskaņā ar *TEN-E* regulu. Platforma pulcēs projektu virzītājus, SFI, ES un valstu finanšu iestādes, ES finanšu instrumentus un privātos investorus, lai veicinātu liela mēroga investīcijas, galveno uzmanību pievēršot apvienošanas un riska mazināšanas risinājumiem;
- **izveidot īpašu regulatīvo mehānismu**, lai palīdzētu Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm īstenot mērķtiecīgas regulatīvās un enerģētikas nozares reformas³¹, kas saistītas ar gatavību investīcijām un piekļuvi ES finanšu instrumentiem;
- **modelēt energosistēmas**, lai labāk novērtētu ietekmi uz ekonomiku, ilgtspēju un drošību, ko rada atjaunīgo energoresursu plašāka izmantošana, kā arī jauni energoinfrastruktūras projekti reģionā;
- **nodrošināt piekļuvi tehniskā atbalsta instrumentam**, kurš darbojas kā vienas pieturas portāls tehniskajai palīdzībai, kas saistīta ar atjaunīgo enerģiju, energoefektivitāti, elektrifikāciju un tīrajām tehnoloģijām;
- **izveidot sertifikācijas un atjaunīgās enerģijas tirdzniecības atbalsta programmu**, lai nodrošinātu atjaunīgās elektroenerģijas un atjaunīgā ūdeņraža pārrobežu tirdzniecību. Tiks publicēta praktiska **rokasgrāmata**, kas ietvers norādījumus par

³¹ Tās var ietvert trešo personu piekļuvi tīklam, elektroenerģijas pirkuma līgumus, tarifu pārskatāmību un reformas, ieskaitot izmaksu atspoguļošanu, nodalīšanu, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgu liberalizāciju, pārrobežu tirdzniecību un reģionālo integrāciju.

sertifikācijas shēmu un pārrobežu izcelsmes apliecinājumu³² izmēģinājumuversiju īstenošanu;

- **uzlabot rūpniecisko sadarbību tīro tehnoloģiju jomā**, lai veicinātu stabilas industriālās partnerības starp Eiropas un Vidusjūras dienvidu reģiona uzņēmumiem visās kritiski svarīgajās vērtības ķēdēs. Tas var ietvert saules un vēja enerģiju, elektrolīzerus un tīra ūdeņraža ražošanu, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes tehnoloģijas, tīkla un uzglabāšanas tehnoloģijas, siltumsūkņus un energoefektivitātes tehnoloģijas rūpniecības un būvniecības nozarei;
- **atbalstīt Eiropas enerģētikas un tīro tehnoloģiju uzņēmumu organizāciju izveidi konkrētās valstīs uz vietas**. To var izdarīt sadarbībā ar Eiropas Biznesa atbalsta tīklu (*EEN*) un Eiropas industriālajiem klasteriem. Tiks izveidota **īpaša ieinteresēto personu platforma**, lai noteiktu prioritārās nozares, izstrādātu visaptverošus, dzimumvērtīgus rīcības plānus un aktīvi iesaistītu ES privāto sektoru. Šai platformai arī būs svarīga loma kolektīvo investīciju iespēju veicināšanā un sarunās par priekšlīgumiem, kas ir pamatā ilgtermiņa sadarbībai un nodrošina sinerģiju un papildināmību ar ES Enerģijas un izejvielu platformu;
- **izstrādāt T-MED prasmju programmu³³**, kas ievērojami palīdzēs novērst darbaspēka un dzimumu atšķirības un saskaņot apmācību ar nozares un darba devēju vajadzībām.

2.5. Virzība uz ilgtspējīgu un noturīgu Vidusjūras reģionu

Klimata pārmaiņas, piesārņojums un bioloģiskās daudzveidības zudums būtiski ietekmē Vidusjūras reģionu un tā noturību. Pāreja uz tīru enerģiju ir arī iespēja reģionā veicināt ilgtspējīgu konkurētspēju. Pakts ļaus izmantot ieguvumus, ko sniedz šāda pāreja, vienlaikus novēršot pieaugošo klimata pārmaiņu ietekmi un vides degradāciju, arī saskaņā ar iespējamu globālu nolīgumu par plastmasas piesārņojuma izskaušanu. Pakts arī risinās reģiona neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un vides degradāciju, atbalstot efektīvu plānošanu un piesaistot pieejamās finansējuma plūsmas ilgtspējīgu investīciju veikšanai gan starptautiskā, gan vietējā, privātā un publiskā sektora līmenī.

Partnerība pārejai uz tīru enerģiju, ilgtspējīgai izaugsmei un noturībai

Iniciatīvas mērķis ir atbalstīt reģionālo sadarbību un vietējās partnerības vides jomā, arī saistībā ar Barselonas konvenciju³⁴, un klimata jomā, lai veicinātu pāreju uz tīru enerģiju un pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomikas attīstību, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **uzlabot sadarbību** ar ieinteresētajām Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm **klimata risinājumu jomā**, īstenojot dialogu un veicinot zināšanu apmaiņu, kā arī

³² Būs vajadzīga regulatīvā sadarbība ar Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm, lai varētu ieviest prasības gan attiecībā uz atjaunīgo elektroenerģiju, gan degvielām, kas ir saderīgas ar ES regulējumu. Būs vajadzīgi īpaši nolīgumi ar trešām valstīm, lai nodrošinātu izcelsmes apliecinājumu savstarpēju atzīšanu.

³³ Darbība, kas saistīta ar esošajām atjaunīgās enerģijas partnerībām (Prasmju pilnveides pakts) un attiecīgiem Erasmus+ projektiem, piemēram, *SHOREWINNER*.

³⁴ [Barselonas konvencija un protokoli | UNEP MAP](#).

sniedzot mērķtiecīgu tehnisko palīdzību saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanas instrumentiem, ieskaitot oglekļa cenas noteikšanu;

- **attīstīt investīciju plūsmas klimatadaptācijas jomā**, stiprinot valsts un vietējā līmeņa spējas izstrādāt un īstenot projektus un vienlaikus izmantojot partnerības ar SFI, klimata fondiem un privātajām ieinteresētajām personām;
- **izveidot reģionālu plānu, lai veicinātu investīcijas** modernā notekūdeņu attīrīšanā un cieto atkritumu apsaimniekošanā;
- **sākt jaunas partnerības ūdensapgādes noturības jomā**, lai stiprinātu sadarbību integrētas ūdens resursu apsaimniekošanas, īpaši ūdens atkalizmantošanas, jomā;
- **stiprināt iniciatīvu *Green Forward***, it īpaši nodrošinot MVU pilnvērtīgas iespējas veicināt aprites ekonomiku un resursefektivitāti, izskaust vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus, atbalstīt bioekonomiku un veicināt regulatīvo dialogu par apritīgumu, tai skaitā arī, piemēram, par tekstilizstrādājumiem;
- **atbalstīt globālā biodaudzveidības satvara kopīgu īstenošanu**, it īpaši nacionālo biodaudzveidības stratēģiju un rīcības plānu īstenošanu, un aizsargājamo teritoriju, it īpaši aizsargājamo jūras teritoriju, izveidi, paplašināšanu un pārvaldību.

2.6. Ilgtspējīgas zilās ekonomikas sekmēšana

Vidusjūra nodrošina iztiku miljoniem cilvēku, taču tā saskaras ar pieaugošu vides noslogojumu un ekonomisko spiedienu. Pakts veicinās taisnīgu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu zilo ekonomiku saskaņā ar **Eiropas Okeānu paktu**³⁵, arī saistībā ar nākamo *MedFish4ever* ministru deklarāciju, kura būs pamatā nākamajai Vidusjūras Vispārējai zivsaimniecības komisija (*GFCM*) laikposmam pēc 2027. gada. Turklāt saskaņā ar **ES Ūdensresursu noturības stratēģiju**³⁶ pakts stiprinās ūdens resursu apsaimniekošanu un veicinās efektīvu un ilgtspējīgu ūdens izmantošanu, ko nodrošinās saikne starp ūdeni, enerģiju, pārtiku un ekosistēmām.

Zilā Vidusjūras reģiona veselība un labklājība

Šīs iniciatīvas mērķis ir atjaunot Vidusjūras ekosistēmu dabas resursus, stiprināt tās noturību, uzlabot zivsaimniecības un akvakultūras prakses ilgtspēju un starptautisko zivsaimniecības pārvaldību, kā arī veicināt zilo tehnoloģiju inovāciju, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **atbalstīt investīcijas ilgtspējīgos zilās ekonomikas risinājumos**, izmantojot zilā Vidusjūras reģiona partnerību un platformu *BlueInvest*;
- **izveidot ES zilās ekonomikas prakses kopienu**³⁷, lai sniegtu norādījumus, kas balstīti uz datu vākšanu, datu standartu izstrādi, metodikām, kā arī analīzi un pētniecību;
- **uzlabot okeānu diplomātiju**, lai sadarbotos ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm nolūkā veicināt starptautisko pārvaldības standartu³⁸ ievērošanu un uzlabot tiesisko regulējumu, kas saistīts ar reģionālo zivsaimniecības pārvaldību;

³⁵ COM(2025) 281.

³⁶ COM(2025) 280.

³⁷ Eiropas Savienības Zilās ekonomikas novērotava.

³⁸ It īpaši ratificēt un īstenot *BBNJ* nolīgumu.

- **izstrādāt jaunu projektu, lai palielinātu piekrastes valstu kontroles un inspekcijas spējas** nolūkā uzlabot reģionālo zivsaimniecības pārvaldību un apkarot nelegālu, neregistrētu un neregulētu (NNN) zveju, veidojot spējas uzraudzības, kontroles un pārraudzības jomā.
- **stiprināt reģionālo sadarbību, lai nodrošinātu saskaņotāku un ilgtspējīgāku jūras telpas izmantošanu, izmantojot jūras telpisko plānošanu tādā veidā, kas veicina dabas aizsardzību un darbību līdzaspastāvēšanu jūrā;**
- **sākt iniciatīvu “No ūdens uz tirgu”,** lai palīdzētu akvakultūras nozares ražotājiem, kooperatīviem un apvienībām paplašināt savas ražošanas pievienoto vērtību, uzlabot pārstrādi un sasniegt jaunu tirgu, kā arī piekļūt finansējumam un investīcijām;
- **stiprināt kopīgu pētniecību un inovāciju ūdens, enerģijas, pārtikas un ekosistēmu (WEFE) saiknes jomā, pamatojoties uz PRIMA³⁹;**
- **paplašināt Zilā Vidusjūras reģiona misiju⁴⁰ atjaunošanai un noturībai,** nodrošināt pētniecības un inovācijas risinājumus, lai atjaunotu Vidusjūras un ūdens ekosistēmas un biodaudzveidību, apturētu piesārņojumu jūrā un no sauszemes avotiem, samazinātu okeānu trokšņus, palielinātu klimatnoturību, ūdensapgādes noturību un piekrastes kopienu gatavību ekstrēmām notikumiem.

2.7. Ilgtspējīgs transports un lielāka savienojamība

Labi savienotam reģionam ir liela nozīme tirdzniecības un jauno nozaru atbalstīšanā, un vienlaikus tas veicina saimniecisko darbību dekarbonizāciju. Kopējā Vidusjūras telpa bieži cieš no transporta un regulējuma sadrumstalotības, nepietiekamām investīcijām un plānošanas spēju trūkuma. Tas būtiski ietekmē cilvēku, preču un pakalpojumu pārrobežu mobilitāti. Tāpēc ir ļoti svarīgi novērst spēju nepietiekamību un regulējuma neatbilstību muitas, efektivitātes, drošuma, drošības un vides standartu jomā. Tas ļaus vieglāk sasniegt mērķi paplašināt Eiropas transporta tīklu (*TEN-T*) un attiecīgā gadījumā vēl vairāk palielināt savienojamību ar kaimiņreģioniem, piemēram, Persijas līča reģionu. Konkrētāk, Indijas – Tuvo Austrumu – Eiropas ekonomiskā koridora (*IMEC*) turpmāka koordinēšana un paplašināšana veicinātu uzticamu transportu un drošu digitālo savienojamību Vidusjūras reģionā, vienlaikus uzlabojot reģiona ekonomisko drošību.

Ilgtspējīgs transports labāk savienotam reģionam

Šīs iniciatīvas mērķis ir nodrošināt uzticamus un ilgtspējīgus transporta risinājumus, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **pastiprināt kopīgus centienus veicināt atjaunīgo un mazoglekļa degvielu ražošanu un izmantošanu transportam** (jūras un aviācijas vajadzībām) saskaņā ar principiem, kas noteikti ES regulā par ilgtspējīgām aviācijas degvielām⁴¹, regulā par

³⁹ [Partnerība pētniecības un inovācijas jomā Vidusjūras reģionā \(PRIMA\)](#).

⁴⁰ [BlueMissionMed](#).

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, Regula (ES) 2023/2405.

ilgtspējīgām jūras degvielām⁴² un ES ostu stratēģijā⁴³. Tas ietvers arī centienus saskaņot ilgtspējīgu praksi ar starptautiskajiem standartiem (*ICAO*, *SJO*), tādējādi arī atbalstot Vidusjūras reģiona dalībniekus to centienos novērst kuģu radīto piesārņojumu, kā arī veicinot sadarbību atbilstoši reģionālajām jūras konvencijām⁴⁴, lai stiprinātu tīru un drošu kopējo Vidusjūras telpu;

- **uzlabot savienojamību visā reģionā, paplašinot multimodālos transporta savienojumus un uzlabojot sadarbību un regulējuma saskaņošanu**, kas palīdzēs virzīties uz *TEN-T* paplašināšanu, to attiecinot arī uz Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm un arī savienojot to ar *IMEC*, *T-MED* un Subsahāras Āfriku. Ostu savienošana ar citiem mazoglekļa transporta veidiem nodrošinās labāku piekrastes mezglu integrāciju iekšzemes tirgos. Labāku regulējuma saskaņošanu var nodrošināt, atbalstot tehniskās palīdzības projektus un pastiprinātu politisko dialogu;
- **uzlabot gaisa satiksmes savienojamību** saskaņā ar vides standartiem, turpinot darbu pie esošiem vai jauniem ES līmeņa gaisa transporta nolīgumiem ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm un atbalstot vienoto Āfrikas aviācijas transporta tirgu;
- **atbalstīt pilsētu un lauku mobilitātes projektus ar ES īpašajām zināšanām un tehnoloģijām**, lai papildinātu centienus multimodālā transporta jomā, īstenojot *TEN-T* pilsētas mezglu koncepciju⁴⁵, un lai veicinātu strauji augošo Vidusjūras pilsētu ilgtspēju, arī pielāgojoties klimata pārmaiņām un mazinot klimata pārmaiņas, un uzlabotu to apdzīvojamību.

2.8. Uz pierādījumiem balstīta politikas veidošana un zināšanu apmaiņa

Joprojām ļoti svarīgi ir veicināt uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu un zināšanu apmaiņu. Konkrētāk, ES *Copernicus* sistēma piedāvā pakalpojumus saistībā ar Zemes vides stāvokli, pamatojoties uz pilnīgu, brīvu un atvērtu datu politiku, un tādējādi tā var palīdzēt pieņemt uz pierādījumiem balstītus lēmumus. Turklāt uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanai un politikas veidošanai ir vajadzīga būtiskas un salīdzināmas oficiālās statistikas un datu pieejamība.

Zināšanu apmaiņa un statistika labākai lēmumu pieņemšanai

Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot statistikas, zināšanu un datu apmaiņu starp ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot *ad hoc* mehānismu**, lai apmainītos ar informāciju un novērtētu attiecīgo tiesību aktu pārrobežu ietekmi;

⁴² PE/26/2023/INIT, Regula (ES) 2023/1805.

⁴³ P9 TA(2024)0025, Visaptverošas Eiropas ostu stratēģijas veidošana.

⁴⁴ Vairākas ES dalībvalstis (Horvātija, Kipra, Francija, Grieķija, Itālija, Malta, Slovēnija un Spānija), kā arī Alžīrija, Ēģipte, Izraēla, Libāna, Lībija, Maroka, Sīrija un Tunisija ir iestājušās Vidusjūras Reģionālajā centrā ārkārtas reaģēšanai uz jūras piesārņošanu (*REMPEC*), ko pārvalda Starptautiskā Jūrniecības organizācija (*SJO*) un kas darbojas saskaņā ar *UNEP* pārvaldīto Barselonas konvenciju.

⁴⁵ *TEN-T* pilsētas mezglu koncepcija nodrošina: 1) pilsētu svarīgās lomas atzīšanu vispārējā transporta tīklā; 2) ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānu (*IPMP*) izstrādi funkcionālajai teritorijai ap pilsētām; 3) datu vākšanu par drošību, ilgtspēju un piekļūstamību un 4) multimodālu mezglu būvniecību.

- **turpināt attīstīt sadarbību** ar Vidusjūras dienvidu reģiona valstu statistikas iestādēm, lai nodrošinātu būtisku un salīdzināmu oficiālo statistiku un datus par jomām, uz kurām attiecas pakta trīs pīlāri;
- dalīties paraugpraksē un pieredzē, **izmantojot jaunus datu avotus un modernas tehnoloģijas, arī MI**, lai izstrādātu jaunas statistikas atziņas un attiecīgus statistikas rīkus;
- **veicināt inovāciju publiskajā sektorā**, paļaujoties uz datiem un informāciju, kas ir pieejama ES kosmosa sistēmās, lai sagatavotu uz pierādījumiem balstītus lēmumus daudzās pakta aptvertajās jomās.

III. Drošība, sagatavotība un migrācijas pārvaldība

Kopējā Vidusjūras telpa saskaras ar problēmām, kas saistītas ar drošību, dabas un cilvēku izraisītiem apdraudējumiem, neatbilstīgu migrāciju un robežu pārvaldību. Nestabilitāte reģionālajos karstajos punktos rada nedrošību, kas uzliek slogu sabiedrības noturībai.

Tā kā pieaug spiediens uz robežām, pārrobežu noziedzība un kopīgās problēmas, ko rada neatbilstīga migrācija galvenajos maršrutos, ir vajadzīgi koordinēti centieni migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošanā, vienlaikus izmantojot drošas, sakārtotas un tiesībās balstītas pieejas, kas nodrošina migrantu un bēgļu tiesību aizsardzību un veicina mobilitātes ceļus, risinot šos savstarpēji saistītos jautājumus, un tādēļ ir vajadzīga ilgstoša un auglīga sadarbība, lai veicinātu stabilitāti un labklājību visā reģionā.

3.1. Miers un drošība

Uz noteikumiem balstīta starptautiskā kārtība saskaras ar nopietnām grūtībām. Līdztekus tādiem tradicionāliem draudiem kā terorisms, vardarbīgs ekstrēmisms un organizētā noziedzība rodas jauni pārrobežu apdraudējumi, piemēram, kiberdraudi un ārvalstu īstenota manipulācija un iejaukšanās (*FIMI*), kas bieži vien ir daļa no plašākām hibrīdkampaņām, vai nepilngadīgo un jauniešu radikalizācija. Jūrlietu jomas pastiprināta izmantošana atklāj jauna veida neaizsargātību – riskus, kas saistīti ar standartiem neatbilstošu kuģošanas praksi un jūras infrastruktūras pieaugošo nozīmi.

Šie apdraudējumi ir vieni no **nopietnākajiem un sarežģītākajiem kopīgās drošības izaicinājumiem**. ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm ir ciešāk savstarpēji jāsadarbojas un jāveido noturība, arī ievērojot ES Jūras drošības stratēģijā paredzētās saistības⁴⁶.

Pakta mērķis būs panākt **vienotu izpratni par reģionālo un starptautisko drošības vidi**, veicinot sadarbību, arī tādās jomās kā terorisma un vardarbīga ekstrēmisma novēršana un apkarošana, ES sankciju apiešana, jūras drošība, kritiskās infrastruktūras noturība, hibrīddraudi un kiberdraudi, *FIMI*, aizsardzības spēju veidošana, mediācija un konfliktu risināšana.

ES kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) civilajām un militārajām misijām un operācijām, it īpaši operācijai *IRINI* un ES Integrētas robežu pārvaldības palīdzības misijai Lībijā (*EUBAM Libya*), Vidusjūras reģionā ir centrāla nozīme šādās jomās: sadarbības ar Lībiju

⁴⁶ [Jūras drošības stratēģija – Eiropas Komisija.](#)

veicināšana, reģionālās stabilitātes uzlabošana, ANO ieroču embargo Lībijai īstenošana, nelikumīgas tirdzniecības un cilvēku kontrabandas apkarošana. Savukārt citos reģionos, kas nav Vidusjūras reģions, ES ar citām KDAP civilajām un militārajām misijām⁴⁷ atbalsta savas partnervalstis.

ES un Vidusjūras reģiona valstu miera un drošības iniciatīva

Šī iniciatīva atbalstīs koordinētu pieeju konkrētiem miera un drošības jautājumiem, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot reģionālu forumu ES un Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm par mieru un drošību.** Forums varētu nodrošināt neformālu vidi, kurā kopīgi apzināt reģionālo situāciju, apmainīties ar viedokļiem un saskaņot pieejas savstarpēji svarīgiem jautājumiem, piemēram, reģionālās drošības situācijai un attiecīgajām miera un drošības darbībām, arī mediācijas jomā, un apzinātu iespējamo atbalstu partnervalstu spēju stiprināšanai;
- **veicināt īpašus dialogus un konsultācijas par mieru, drošību un aizsardzību ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm;**
- **izpētīt Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstu potenciālo ieguldījumu KDAP misijās un operācijās, it īpaši izmantojot jaunus līdzdalības pamatnolīgumus⁴⁸;**
- **stiprināt partnervalstu spējas, arī izmantojot Eiropas Miera mehānisma (EMM) palīdzības pasākumus, un pastiprināt koordināciju un sinerģiju ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) spēju veidošanas darbībām, ņemot vērā ES un NATO lēmumu pieņemšanas autonomiju;**
- **rīkot apmācības Eiropas Drošības un aizsardzības koledžas aizgādnībā, piemēram, klimata pārmaiņu vides un miera, drošības un aizsardzības jomā;**
- **paplašināt publiskos avotos pieejamu izlūkdatu rīkkopas izmantošanu, lai atklātu un analizētu uz identitāti balstītu dezinformāciju (IBD), kas vērsta uz FIMI⁴⁹, un uzlabot situācijas apzināšanos, lai labāk ņemtu vērā FIMI specifiku reģionā;**
- **izveidot dialogu ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm par zemūdens kabeļu drošību saskaņā ar ES kabeļu drošības rīcības plānu⁵⁰, kas ietver atklāšanas, reaģēšanas un atgūšanās pasākumus;**
- **pastiprināt sadarbību attiecībā uz jūras drošības apdraudējumiem, piemēram, standartiem neatbilstošu kuģošanu un riskantu kuģošanas praksi, arī Starptautiskās Jūrniecības organizācijas ietvaros;**

⁴⁷ To vidū ir *EUNAVFOR ATALANTA* un *EUNAVFOR ASPIDES* Sarkanajā jūrā, ES padomdevēja misija drošības sektora reformas atbalstam Irākā (*EUAM Iraq*), ES Robežu palīdzības misija Rafas šķērsošanas punktā (*EU BAM Rafah*) un ES Policijas misija palestīniešu teritorijās (*EUPOL COPPS*).

⁴⁸ Nolīgumos ir definēti noteikumi trešo valstu dalībai ES krīzes pārvarēšanas operācijās un šo valstu attiecībām ar ES misiju un operāciju īstenošanā.

⁴⁹ [How to Detect & Analyse Identity-Based Disinformation/FIMI: A Practical Guide to Conduct Open Source Investigations | EÄDD.](#)

⁵⁰ JOIN(2025) 9.

- **uzlabot apmaiņu un sadarbību** vardarbīga ekstrēmisma novēršanas jomā saskaņā ar attiecīgām globālām iniciatīvām, arī **ES zināšanu centru radikalizācijas novēršanas jomā**;
- **veicināt starpreģionālu informācijas apmaiņu** starp ES un Vidusjūras dienvidu reģionu **par kibernetikas un veselības jautājumiem**;
- **uzlabot sadarbību ar valstu iestādēm**, novēršot sankciju apiešanu un jūras, vides un konkurences riskus, ko rada standartiem neatbilstoša kuģošanas un riskanta kuģošanas prakse.

3.2. Reģionālās sagatavotības uzlabošana

Lai izveidotu drošu kopējo Vidusjūras telpu, ir **jāpalielina reģiona sagatavotība gan dabas, gan cilvēku izraisītām katastrofām un apdraudējumiem**. Paredzams, ka reģionā, kas sasilst par 20 % ātrāk nekā pasaule vidēji, klimata pārmaiņas daudzkārt palielinās pašreizējos riskus un apdraudējumus un izraisīs biežākas un smagākas katastrofas, kas ietekmē gan vidi, gan sociālekonomiskās sistēmas, īpaši apdraudot piekrastes un salu kopienas.

Dabas ugunsgrēki, sausums, ūdens trūkums, kā arī plūdi un ekstrēmi laikapstākļu notikumi jau tagad ietekmē augsnes veselību un nodrošinātību ar pārtiku, kas ir galvenie faktori reģiona politiskajai stabilitātei un sociālajai kohēzijai. Inovatīvai lauksaimniecībai ir svarīga nozīme, lai uzlabotu sagatavotību dabas un cilvēku izraisītām katastrofām un apdraudējumiem.

Ar veselību saistītu apdraudējumu risks ir apliecinājums tam, ka ir ārkārtīgi svarīgi stiprināt veselības drošības pasākumus, lai radītu noturību pret jauniem apdraudējumiem. Šajā sakarā prioritāte joprojām ir ne tikai integrētas sagatavotības kultūras veidošana, bet arī publiskā un privātā sektora partneru spēju un sadarbības stiprināšana, lai reaģētu uz negaidītiem notikumiem, un tādu mehānismu palielināšana, ar kuriem novērst ekstremālus laikapstākļus, arī plūdus un sausumu, un kopīgi reaģēt uz tiem saskaņā ar nesen pieņemto ES sagatavotības stratēģiju⁵¹. Saskaņā ar visas valdības un visu sabiedrību aptverošu pieeju efektīva decentralizācija un saiknes ar vietējām pašvaldībām, kā arī aktīva pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzdalība ir būtiska, lai nodrošinātu ātru reakciju, izmantojot vietējās zināšanas un veicinot kopienā balstītu noturību.

Sagatavotība katastrofām Vidusjūras reģionā

Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot reģionālo sagatavotību un stiprināt reaģēšanas spējas visā kopējā Vidusjūras telpā, izmantojot visu apdraudējumu pieeju. Tas panākams, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **atbalstīt visu apdraudējumu agrīnās brīdināšanas sistēmas izstrādi**, pamatojoties uz esošajiem rīkiem (piemēram, *Copernicus* ārkārtas situāciju pārvaldības

⁵¹ JOIN(2025) 130.

pakalpojumu), iniciatīvu “Agrīnā brīdināšana visiem” un ES civilās aizsardzības mehānismā paredzētajiem noturības pret katastrofām mērķiem, kas saistīti ar profilaktiskas rīcības stratēģijām;

- **atbalstīt sagatavotību pārtikas nodrošinājumam**, kā pamatu izmantojot Eiropas Pārtikas nodrošinājuma krīzgatavības un reaģēšanas mehānisma modeli⁵²;
- **pastiprināt esošos divpusējos lauksaimniecības politikas dialogus** un izveidot jaunus agropārtikas politikas partnerības dialogus ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm, ņemot vērā redzējumu par lauksaimniecības un pārtikas nozari⁵³;
- **attiecībā uz sagatavotību katastrofām stiprināt sinerģiju** ar ES ķīmisko, bioloģisko, radioloģisko un nukleāro risku mazināšanas izcilības centru iniciatīvu, izmantojot apmācības un simulācijas mācības, paraugprakses apmaiņu un informētības palielināšanu;
- **paplašināt sadarbību civilās aizsardzības jomā**, pamatojoties uz esošajām reģionālajām iniciatīvām un izmantojot *Interreg* sadarbības programmas⁵⁴; reģionālās kaimiņvalstis saņems atbalstu arī no **jauna Eiropas ugunsdzēsības centra, kas atrodas Kiprā**⁵⁵;
- **izpētīt MI modelēšanas sniegtās iespējas** nodrošināt sagatavotību katastrofām, it īpaši **uzlabot krīzes pārvarēšanas un ārkārtas reaģēšanas spējas**, integrējot MI algoritmus esošajos pakalpojumos un izstrādājot vairāku apdraudējumu lēmumatbalsta sistēmas saskaņā ar iniciatīvu “MI sabiedriskajam labumam”⁵⁶;

3.3. Migrācijas pārvaldība

Migrācija ir globāla realitāte. Tās pārvaldība ir kopīga atbildība, kam vajadzīga cieša sadarbība un **visaptveroša, visa maršruta un tiesībās balstīta pieeja** saskaņā ar Migrācijas un patvēruma pakta ārējo dimensiju⁵⁷. Tas ietver migrācijas pārvaldības stiprināšanu, robežu pārvaldības uzlabošanu, nelikumīgas izceļošanas novēršanu, atbalstu centieniem apkarot migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību, kā arī likumīgas migrācijas un mobilitātes veicināšanu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un cilvēktiesībām. Šīs pieejas neatņemama sastāvdaļa ir arī efektīvu atgriešanas, atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas darbību veicināšana, kā arī pārmitināšanas centienu atbalstīšana un risinājumu nodrošināšana, lai panāktu migrantu, bēgļu un patvēruma meklētāju aizsardzību maršrutos. Tā kā vietējās iestādes un uzņēmējkopienas ir šā darba priekšplānā, ir būtiski stiprināt to spējas šajā jomā, arī atbalstot tādas starptautiskas organizācijas kā *UNHCR* un *IOM*.

⁵² [Ensuring global food supply and food security](#), Eiropas Komisija.

⁵³ COM(2025) 75 final.

⁵⁴ [Home – Programme Interreg Euro-MED](#).

⁵⁵ Pašreizējās reģionālās iniciatīvas paredz, piemēram, balstīšanos uz izveidotās sadarbības ugunsdzēsības jomā starp Kipru, Jordāniju un Ēģipti. Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena savā runā par stāvokli Savienībā 2025. gadā ierosināja izveidot jaunu Eiropas ugunsdzēsības centru.

⁵⁶ Piemēram, MI algoritmus varētu integrēt Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmā un Globālajā dabas ugunsgrēku informācijas sistēmā. [AI for Public Good | Shaping Europe's digital future](#).

⁵⁷ COM(2024) 251.

Visa maršruta pieejas īstenošana migrācijas pārvaldībā

Šī iniciatīva atbalstīs kopīgu pieeju migrācijas maršrutiem, kas ved uz Vidusjūras reģionu un šķērso to. Tā arī stiprinās un papildinās divpusējo sadarbību migrācijas jomā, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **stiprināt spējas pienācīgi pārvaldīt migrāciju un labāk novērst sekas un problēmas, kas skar vietējās kopienas.** Ciešāka sadarbība ar attiecīgajiem dalībniekiem palielinās spēju novērst migrācijas krīzes un reaģēt uz tām, izstrādājot agrīnās brīdināšanas sistēmas, riska uzraudzības instrumentus un daudzu ieinteresēto personu ārkārtas rīcības plānus;
- **veicināt migrantu no Vidusjūras partnervalstīm cienpilnu brīvprātīgu atgriešanos un migrantu reintegrāciju** viņu izcelsmes valstīs;
- **stiprināt sadarbību attiecībā uz to cilvēku efektīvu atgriešanos un atpakaļuzņemšanu**, kuri nelikumīgi uzturas ES;
- uzlabot sadarbību neatbilstīgas migrācijas novēršanā, migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošanā, izmantojot **operatīvas partnerības** un attiecīgus projektus, arī **globālās alianses** ietvaros⁵⁸;
- **organizēt reģionālas izpratnes veicināšanas kampaņas par īstermiņa vīzas procedūrām**, lai mazinātu šķēršļus un atvieglotu vīzu izsniegšanu, iesaistot ES dalībvalstis, kas izsniedz vīzas attiecīgajās Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīs;
- **paplašināt talantu partnerības**⁵⁹ **un izveidot ES talantu fondu**, lai uzlabotu saziņu starp ES darba devējiem un darba meklētājiem no partnervalstīm, arī atvieglot vīzu izsniegšanu studentiem, kvalificētiem darbiniekiem, pētniekiem un akadēmisko aprindu pārstāvjiem;
- **uzlabot** neaizsargātu migrantu, patvēruma meklētāju un bēgļu **aizsardzības telpu** Vidusjūras dienvidu reģionā saskaņā ar starptautiskām saistībām, it īpaši izmantojot **jaunu reģionālās aizsardzības projektu Vidusjūras dienvidu reģionam**, kas veicinās labas prakses apmaiņu konkrētos aizsardzības jautājumos;
- **atbalstīt dalībvalstu brīvprātīgos centienus saistībā ar pārmitināšanu un humanitāro uzņemšanu.**

3.4. Tiesībaizsardzība, tiesu iestāžu sadarbība un robežu drošība

Efektīvai, uz tiesībām balstītai un integrētai Vidusjūras reģiona sadarbībai robežu pārvaldības un meklēšanas un glābšanas jomā ir izšķiroša nozīme, lai robežas pārveidotu par drošām teritorijām, kas paver ceļu uz cilvēku labklājību un drošību.

Pamatojoties uz darbībām, kas veiktas saskaņā ar **Globālo aliansi migrantu kontrabandas apkarošanai**, pastiprinātas sadarbības un informācijas apmaiņas mērķis būs saskaņotas pieejas robežu un jūras uzraudzībai, kā arī pārbaudes robežšķērsošanas vietās un muitas kontroles laikā. Šī pastiprinātā sadarbība un izlūkdatu apmaiņa arī stiprinās koordināciju starp

⁵⁸ [*Call to Action on a Global Alliance to Counter Migrant Smuggling.*](#)

⁵⁹ Jau uzsāktas Marokā, Tunisijā un Ēģiptē.

tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem pie robežām, lai pastiprinātu cīņu pret noziedzīgajiem tīkliem, kas iesaistīti migrantu kontrabandā un cilvēku tirdzniecībā, un novērstu tādu personu pārvietošanos, kas varētu radīt draudus drošībai.

Ir izveidota būtiska sadarbība starp ES un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm, lai uzlabotu partnervalstu spējas efektīvi pārvaldīt robežas. Tā kā drošības apdraudējumiem arvien biežāk ir pārrobežu un globāls raksturs, ko saasina tehnoloģiju straujā attīstība, ir vajadzīga pastiprināta un efektīvāka sadarbība. Šīs iniciatīvas mērķis ir izjaukt un apkarot nelikumīgas darbības, radot drošu vidi un personu un preču aizsardzību kopējā Vidusjūras telpā.

Drošas robežas

Ar šo iniciatīvu tiks ieviesta **vienota pieeja integrētai robežu pārvaldībai un drošībai**, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **stiprināt institucionālās un operatīvās robežu pārvaldības spējas**, vienlaikus nodrošinot atbilstību cilvēktiesību standartiem, sniedzot mērķtiecīgu tehnisko palīdzību un radot sinerģiju ar esošajām programmām. Šī palīdzība ietvers atbalstu spēju veidošanas darbībām un darbības standartprocedūru sadarbīgai izstrādei;
- **atlasīt maza un vidēja mēroga izmēģinājuma projektus**, kas jāīsteno, pamatojoties uz iepriekš minētajām darbībām un saziņu, un kas varētu kļūt par ilgtermiņa projektiem;
- **saskaņot standartus un noteikt, ka muitošanā jāizmanto digitalizācija**, lai samazinātu sastrēgumus un saīsinātu pārvadāšanas ilgumu;
- **palielināt informētību un dalīties zināšanās**, piemēram, izmantojot ES vienoto informācijas apmaiņas vidi jūrlietu jomā, un šajā nolūkā vispirms rīkot izpētes vizītes un apmaiņas braucienus, kurās jānodrošina robežu pārvaldības iestāžu vidēja un augsta līmeņa amatpersonām;
- **veicināt sadarbību starp robežsardzi un krasta apsardzi Vidusjūras reģionā**, lai uzlabotu spēju veidošanu un prasmes jūrlietu situāciju risināšanā, optimizējot Vidusjūras Krasta apsardzes funkciju foruma, kā arī citu ES un dienvidu kaimiņreģiona sadarbības mehānismu un forumu izmantošanu;
- **atbalstīt sarunas par praktisko sadarbību** starp Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (*Frontex*) un Vidusjūras dienvidu reģiona partneru robežu pārvaldības iestādēm un šīs sadarbības īstenošanu.

Noziedzībai nav robežu. Ir būtiski nodrošināt kolektīvu un koordinētu reakciju cīņā pret korupciju, transnacionālo organizēto noziedzību un terorismu. Lielākai tiesu iestāžu un tiesībaizsardzības iestāžu sadarbībai ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu noziegumu pienācīgu izmeklēšanu un efektīvu kriminālvajāšanu. Šādai sadarbībai ir vajadzīgs stabils personas datu aizsardzības satvars, procesuālās tiesības un visaptverošs krimināltiesību regulējums. Jau ir veikti dažādi pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt policijas un tiesu iestāžu sadarbību reģionā. Tomēr plaisas mazināšana starp spēju veidošanu, sadarbību un taustāmiem darbības rezultātiem joprojām ir būtiska problēma, kuras risināšanai vajadzīga mērķu turpmāka konverģence. Lai to panāktu, būtiska ir ciešāka sadarbība un informācijas, īpašo zināšanu un agrīno brīdinājumu apmaiņa starp ES un mūsu Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem, lai stiprinātu sagatavotību

narkotiku tendencēm un pastiprinātu operatīvo sadarbību ar Narkotiku jūras ceļu izpētes un operatīvo centru cīņā pret nelikumīgu tirdzniecību.

MED-OP – tiesu iestāžu un tiesībsardzības iestāžu sadarbība

Šīs iniciatīvas mērķis būs uzlabot mūsu kolektīvo reakciju cīņā pret smago un organizēto noziedzību un terorismu, stiprinot tiesībsardzības un tiesu iestāžu sadarbību. Tā veicinās standartu konvergenci visā reģionā, lai nodrošinātu operatīvo sadarbību un stingrākus aizsardzības pasākumus iedzīvotājiem un viņu tiesībām. Tas panākams, īpaši izvirzot šādus uzdevumus:

- **izveidot reģionālu dialogu par iekšējo drošību**, ko regulāri sasauktu augstākās drošības politikas amatpersonas no kopējās Vidusjūras telpas, kā paraugu izmantojot ES Pastāvīgo komiteju operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos. Pabeidzot reģionālā dialoga ietvaros veikt darbu, būtu jāpieņem operatīvās sadarbības ceļvedis kopīgo interešu jomās, kas tiks periodiski atjaunināts;
- **vadīt sadarbības centienus** smagās un organizētās noziedzības un terorisma apkarošanā, arī ar ES dalībvalstu un aģentūru atbalstu, veicot šādas darbības:
 - veicinot mērķu konvergenci un galvenās reformas tiesiskuma un datu aizsardzības jomā, arī nodrošinot īpašu tehnisko palīdzību;
 - novēršot galvenās nepilnības operatīvajā apmācībā;
 - nodrošinot regulārus ekspertu dialogu norisi;
 - veicot izpētes vizītes un īstermiņā nosūtot valstu ekspertus;
 - izmantojot īpašu tehnisko palīdzību;
- **atbalstīt sarunas par starptautiskiem nolīgumiem un praktisko sadarbību un tās īstenošanu**, arī ar Eiropu, *CEPOL*, *Eurojust* un Eiropas Prokuratūru.

3. ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA

Pakta īstenošanu un uzraudzība tiks pārraudzīta divos līmeņos – ES līmenī un Eiropas un Vidusjūras reģiona līmenī.

ES līmenī Komisijas dienesti un Eiropas Ārējās darbības dienests nodrošinās pakta īstenošanas koordināciju un tehnisko pārraudzību. **Ārlietu padomē** katru pusgadu notiks diskusija par pakta ieviešanu, pamatojoties uz Komisijas un augstā pārstāvja sniegto jaunāko informāciju par tā īstenošanu. Šīs diskusijas ļaus sagatavoties ikgadējai **ES un dienvidu kaimiņreģiona ministru sanāksmei**.

Eiropas Parlaments no attiecīgajām komitejām un parlamentu sadarbības delegācijām regulāri saņems jaunāko informāciju. Informācija pastāvīgi tiks sniegta arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu reģionālo un vietējo pašvaldību asambleja būs galvenais institucionālais kanāls reģionālā un vietējā līmeņa ieguldījumam.

Eiropas un Vidusjūras reģiona līmenī kopīga augstāko amatpersonu grupa tiksies divas reizes gadā, lai uzraudzītu pakta īstenošanu, īstenojot īpašu **rīcības plānu**. Grupā pulcēsies Eiropas Savienības un Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstu pārstāvji. Grupa arī palīdzēs sagatavoties **ikgadējai ES un dienvidu kaimiņreģiona ministru sanāksmei**. Attiecīgā

gadījumā grupas diskusijās varētu uzaicināt piedalīties citus dalībniekus, piemēram, valstu finanšu iestādes un SFI, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus un citu valstu un starptautisko organizāciju pārstāvjus.

Pakta ietvaros ierosinātās iniciatīvas tiks transponētas **īpašā rīcības plānā**, kurā tiks norādītas katrā iniciatīvā iesaistītās valstis un ieinteresētās personas. Rīcības plāna īstenošana tiks izvērtēta kopīgi. Tas būs adaptīvs dokuments, kam laika gaitā tiks pievienotas jaunas iniciatīvas.

Sākotnējo rīcības plānu Komisijas dienesti un Eiropas Ārējās darbības dienests iesniegs kopīgajai augstāko amatpersonu grupai 2026. gada pirmajā ceturksnī un kopīgi un pastāvīgi to atjauninās un pārskatīs.

Savienībai Vidusjūrai ir pieredze reģionālo tīklu veidošanā un pamatprojektu vadīšanā. *UfM* ar savām sasaukšanas pilnvarām atbalstīs kopīgās grupas sanāksmes, un tā būs arī partneris pakta⁶⁰ īstenošanā, arī ar savu ministru sanāksmju starpniecību.

Vidusjūras reģiona jaunatnes parlamentārā asambleja sniegs svarīgas norādes pakta iniciatīvu īstenošanai un izstrādei. Tāpat **tiks rīkoti regulāri dialogi ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām**, arī akadēmiskajām aprindām, pētniekiem, sociālās, kultūras un ekonomikas jomas pārstāvjiem, kā arī uzņēmējiem.

4. SECINĀJUMS

Saistībā ar Barselonas deklarācijas 30. gadadienu tiek ierosināts, ka **ES kopā ar Vidusjūras dienvidu reģiona partnervalstīm paktu politiski apstiprina 2025. gada novembrī**.

Ar paktu mēs veidosim mūsu kopīgo nākotni partnerības un kopīgas atbildības garā, radot **ciešāk integrētu, noturīgāku un drošāku kopējo Vidusjūras telpu**.

⁶⁰ *UfM* ir ieguvusi īpašas zināšanas tādās konkrētās jomās kā izglītība, nodarbinātība, ekonomiskā attīstība, ūdensapgāde, vide, zilā ekonomika, krīžu pārvarēšana un civilā aizsardzība.